БЕЛАРУСЫ Ў СВЕЦЕ

№8 (255)

жнівень 2023

БАЦЬКАЎШЧЫНА

Інфармацыйны бюлетэнь • Супольнасць беларусаў свету “Бацькаўшчына”

Арыштаваныя Алег Рудакоў і яго жонка Вольга

Праваабаронцы паведамілі, што 24 жніўня ў Полацкім раёне былі затрыманыя Алег Рудакоў і яго жонка Вольга. Пазней з’явіліся падрабязнасці, што яны арыштаваныя на 30 сутак.

Старонка 2

УЛАДЗІМІРУ АРЛОВУ – 70 ГАДОЎ

25 жніўня 70-гадовы юбілей адзначыў вядомы беларускі пісьменнік Уладзімір Арлоў. Большую палову свайго жыцця ён прысвяціў таму, каб беларусы ведалі сваю гісторыю і ганарыліся ёй. Яго “Таямніцы полацкай гісторыі” і “Дзесяць вякоў беларускай гісторыі” ўвайшлі ў спіс 100 самых папулярных беларускіх кніг XX стагоддзя, а знакамітае эсэ “Незалежнасць – гэта...” было перакладзенае больш чым на 20 моў. Славу ж таленавітага пісьменніка Арлову прынесла яго гістарычная проза.

Уладзімір Арлоў нарадзіўся 25 жніўня 1953 года ў Полацку. Пра сваіх бацькоў і ўласнае дзяцінства пісьменнік згадваў у эсэ “Мой радавод да пятага калена, або Спроба пазбегчы выгнання”.

“Я нарадзіўся ў таты з мамаю ў год Змяі паводле ўсходняга календара і ў год смерці Сталіна – паводле савецкага. Мой дзень нараджэння – у жніўні, значыцца, у сакавіку, калі вялікі правадыр народаў нарэшце выправіўся на той свет, я ўжо існаваў, ды мог не нарадзіцца, бо пасля радыёпаведамлення мама пачулася зусім блага. Свет гінуў, ад роспачы мама ў істэрыцы рвала валасы і надоўга трапіла ў бальніцу. Але тым разам савецкая медыцына перамагла (нашы савецкія хворыя – самыя здаровыя хворыя ў свеце!), і, перачакаўшы, відаць, непамысныя для мяне дні задыякальнага знаку Льва, я шчасна нарадзіўся на трэці дзень Паненкі”.

У 1975 годзе Уладзімір Арлоў скончыў гістарычны факультэт БДУ, нейкі час жыў у Наваполацку, а пасля пераехаў у Мінск, дзе і напісаў большасць сваіх твораў, па якіх мы вучылі альтэрнатыўную гісторыю Беларусі і пачыналі ганарыцца сваёй слаўнай мінуўшчынай.

Арлоў – аўтар некалькіх дзясяткаў кніг прозы, паэзіі, гістарычных нарысаў і эсэ, сцэнарыст навукова-дакументальных фільмаў. Пасля 2020 года пісьменнік з’ехаў з Беларусі і цяпер знаходзіцца ў эміграцыі, дзе працягвае літаратурную дзейнасць.

Напрыклад, не так даўно ў яго выйшла кніга “Паручнік Пятровіч і прапаршчык Здань”. На прэзентацыях выдання Уладзімір Арлоў распавядаў найцікавейшыя гісторыі пра тое, як ствараліся ягоныя кнігі. Дзень нараджэння – цудоўная нагода, каб яшчэ раз прыгадаць гэтыя ўспаміны ды бліжэй пазнаёміцца з творчым светам пісьменніка, які пра кожнае са сваіх выданняў мог бы напісаць калі не яшчэ адну кнігу, то, прынамсі, эсэ:

“Кнігі як дзеці – нараджаюцца ў пісьменніка ад жанчын, дзякуючы жанчынам. У кожнай кнігі – свае адпраўныя кропкі. Магічныя моманты, з якіх пачынае ўсё раскручвацца, з’яўляецца сюжэт. Пачынае ўяўляцца цэлая кніга – яе назва, яе героі. А зараз, распавяду вам некалькі вельмі дарагіх майму сэрцу гісторый…”

Працяг на старонцы 2.

навіны ЗБС "Бацькаўшчына"

УЛАДЗІМІРУ АРЛОВУ – 70 ГАДОЎ

Працяг са старонкі 1.

Уладзімір Арлоў падчас уручэння прэміі Наталлі Арсенневай, 2019 год

Трое мужчын ішлі па снезе, не пакідаючы слядоў

Аднойчы мне прысніўся сон. Сучаснай мовай, я б назваў яго кліпам. Трое мужчын ішлі па глыбокім снезе, па снегавой нерушы. Ішлі, выдрукоўваючы свае сляды, правальваліся. Потым раптам… сляды за імі пачалі губляцца: за адным, другім, трэцім. Урэшце, яны ішлі па снезе не пакідаючы слядоў. Мабыць, як некалі Ісус ішоў па вадзе. Я прачнуўся і адразу запісаў гэты сон – каб не забыцца. Так нарадзіўся мой верш "Падарожнікі". З гэтага верша пачалася мая першая паэтычная кніга – "Там, за дзвярыма".

Багоўка, якая не хацела ляцець у Беларусь

Аднойчы я сам ішоў, але ўжо не па снезе, а па спякотнай Пятай авеню ў Нью-Ёрку. На мне была зялёная тэніска. Мабыць, пераблытаўшы з газонам, на яе апусцілася нью-ёрская божая кароўка. Залезла ў кішэню і не вылазіла адтуль пяць дзён, колькі я ні стараўся яе вызваліць. Яна мяне не пакідала, а я – падкладаў ёй туды травінкі, каб небарака не памерла з голаду.

Думаў, што яна паляціць са мной у Мінск, але ў аэрапорце імя Джона Кэнэдзі божая кароўка ўсё ж вылецела: вырашыла застацца ў Амерыцы. Яна і падарыла мне назву эсэ: "Божая кароўка з Пятай авеню". З гэтага эсэ пачынаецца кніга пад такой самай назвай.

Водар жанчыны

Іншым разам я ішоў ужо не па авеню, а па сціплай полацкай вулачцы ў горадзе майго дзяцінства і юнацтва. Там, дзе назаўжды мае Альфа і Амега. Ішоў задуменны. Размінуўся з дзяўчынай ці жанчынай, нават не заўважыўшы яе. Але – яна пакінула пасля сябе ў паветры тоненькі струменьчык парфумы. Гэты водар настолькі ўсхваляваў мяне, напружыў свядомасць і ўяву, што ў наступную хвіліну літаральна мне пачаў мроіцца вобраз маёй будучай гераіні аповесці "Сны імператара".

Па сюжэце гэта беларуская шляхцянка, якая была адной з каханак Напалеона Банапарта. Прыйшла да яго ў Вільні, калі ў купальскія дні 1812-га горад сустракаў яго як вызваліцеля. Прыйшла, каб патрабаваць аднаўлення сваёй Айчыны – Вялікага Княства Літоўскага. Прыходзіла да яго ў Віцебску, калі імператар прымаў фатальнае рашэнне ісці на Маскву ды мроіў пра заваяванне Індыі. Прыходзіла на выспе св. Алены… Але ўсё пачалося з таго паху на маленькай полацкай вулачцы.

Аркестр троляў і гномаў

Часам бывае, што адна кніга нараджае другую. Кніга "Краіна Беларусь. Ілюстраваная гісторыя" выйшла ў перакладзе на некалькі моваў, у тым ліку на ангельскую – This Country Called Belarus. Была прэзентацыя ў Швецыі, у бібліятэцы невялікага прыморскага горада. Я скончыў маналог, пачаліся пытанні з залы. У першым шэрагу была прыгожая расхваляваная жанчына ў пухнатым швэдры, якая спытала: "Містар Арлоў, у нас ёсць тролі, гномы, ундзіны, а ці ёсць у Беларусі падобныя істоты?"

Я асцярожна зазначыў, што Беларусь не бяднейшая, а можа і багацейшая на такую публіку: лесавікі, дамавікі, лазнікі, русалкі, жыцень, Зюзя – хапае і ў нас. Яна паспела сказаць, што ўсе гэтыя стварэнні жывуць у яе ў доме ды ў садзе. А яшчэ – яны ладзяць канцэрты. Запрасіла мяне прыязджаць і жыць да яе, колькі хачу, а па вечарах слухаць гэты аркестр.

Да яе падляцеў дырэктар бібліятэкі і адвёў некуды ў бок. Потым мне распавялі, што жанчына – вар'ятка. Уся яе сям'я загінула падчас страшнага цунамі ў Тайландзе: тады загінулі тысячы шведскіх турыстаў. Не знайшлі нават целаў. У садзе яна зрабіла сімвалічныя магілы сваякоў, і з таго часу распавядае пра аркестр троляў, гномаў ды іншых стварэнняў… Так нарадзіўся сюжэт аповесці "Дом з дамавікамі", якая ўвайшла ў кнігу "Танцы над горадам". Гэта такая вусцішная аповесць, мне самому было не вельмі проста яе пісаць.

PS

Кожная кніга мае свой лёс. Кожная кніга – як дзіцёнак – нараджаецца ад любові. Часам у пакутах. Усе дзеці розныя. Але, як і ў кожнай здаровай сям'і, нялюбых дзяцей проста не можа быць.

budzma.org

АРЫШТАВАНЫЯ АЛЕГ РУДАКОЎ І ЯГО ЖОНКА ВОЛЬГА

Праваабаронцы паведамілі, што 24 жніўня ў Полацкім раёне былі затрыманыя Алег Рудакоў і яго жонка Вольга. Пазней з'явіліся падрабязнасці, што яны арыштаваныя на 30 сутак.

Прычынай арышту сталі каментары Алега і яго жонкі Вольгі ў інтэрнэце.

Алег Рудакоў больш за 30 гадоў пражыў у Расіі, стварыў і на працягу 17 гадоў узначальваў у Іркуцку таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага, адну з самых актыўных у Расіі беларускіх суполак.

У 2020 годзе канчаткова вярнуўся ў Беларусь.

Яго жонка Вольга вядзе майстар-класы па традыцыйным беларускім гафце ў полацкім Музеі традыцыйнага ручнога ткацтва Паазер'я.

zbsb.info

навіны

ВЕЧАР ДАКУМЕНТАЛЬНАГА БЕЛАРУСКАГА КІНО Ў НЬЮ-ДЖЭРСІ

Ці даводзілася вам калі-небудзь глядзець кіно пра сябе? Ці мелі вы некалі магчымасць цалкам разумець герояў стужкі і перажываць падзеі на экране паўторна, бо такое ўжо перажылі самі?

У Саўт-Рыверы адбыўся кінапрагляд пад адкрытым небам. Беларусы Нью-Джэрсі й Нью-Ёрка сабраліся разам у нядзелю 6 жніўня, каб паглядзець дакументальнае кіно пра Беларусь. У парку Змагароў за Вольную Беларусь дакументальныя стужкі дэманстраваў беларускі рэжысэр Максім Швед. Для гасцей была падрыхтаваная гарбата і розныя снэкі. Дзяўчаты-арганізатары Ганна Шарко, Кацярына Бублік і Тацьцяна Дзямешчык зрабілі вельмі ўтульную атмасферу, паслаўшы коўдры на траве і аздобіўшы экран ліхтарыкамі. Акрамя маладых беларусаў, на вечарыне прысутнічалі старэйшыя прадстаўнікі дыяспары – Надзея Запруднік і Жорж Навумчык.

Пакуль сонца было яшчэ высока, Максім Швед расказаў пра сябе, пра сваю творчасць, пра вучобу ў Санкт-Пецярбургу, а затым – у кінашколе Вайды ў Польшчы. Менавіта там ён атрымаў фундаментальныя веды і зняў сваю першую кінастужку ў 2019 годзе. Пасля быў 2020 год. Нягледзячы на творчы крызіс і іншыя складанасці, Максім вырашыў працягваць здымаць. Тут у размове ён падзяліўся першым творчым сакрэтам, што дакументальнае кіно – гэта адлюстраванне рэчаіснасці, якое застанецца надоўга, у адрозненне ад рэпартажаў, якія хутка знікаюць. Ужо амаль год Максім жыве ў Польшчы. Не так даўно ён быў у Нарвегіі, дзе гасцяваў у тамтэйшых беларусаў. Пасля 2020 года ён заўважыў больш салідарнасці сярод беларусаў. Тыя, паводле яго слоў, хто раней штосьці рабілі паасобку, пачалі працаваць разам.

Беларускі дакументаліст прыехаў у ЗША ў пачатку ліпеня 2023 года на запрашэнне Jacob Burns Film Center. Тут яму прапанавалі пабыць на т. зв. "кінарэзідэнцыі". Вольны час Максім выкарыстоўвае, каб сустракацца з беларусамі ў ЗША і ладзіць кінапаказы. Наступны яго прыпынак – Бостан.

Потым пачалася размова з гледачамі. На пытанне, як зацікавіць людзей дакументальным кіно, Максім распавёў, што ў цэнтры сюжэту павінен быць чалавек. І тут галоўнае – абраць цікавага героя. А ўжо праз героя мы можам паглядзець крытычна на суполку людзей. Стварыць збіральны вобраз. Не варта думаць, што дакументальнае кіно – гэта праўда жыцця. Як вучылі ў школе Вайды, "гэта майстэрская інтэрпрэтацыя рэчаіснасці".

У гэты вечар гледачы змаглі ўбачыць creative documentary – больш ахвярнае кіно, стварэнне якога не мае асаблівай камерцыйнай мэты і з'яўляецца мастацкім творам. Іншыя прадстаўленыя стужкі ўяўлялі сабой рэпартажы па змесце. Максім марыць, каб яго фільмы трапілі на фестываль

дакументальнага кіно ў Амстэрдаме – самы прэстыжны з існых у Еўропе. Таксама ён распавёў пра фестываль у Кракаве, дзе адбылася прэм'ера яго першага фільма. Увогуле, у Польшчы ладзіцца да пяцідзесяці кінафестываляў на год па ўсёй краіне. У Беларусі такога няма. Яна ўвогуле выключаная з еўрапейскага кінакантэксту. У той жа час дакумэнталістам са Старога Свету цяжка трапіць у Амэрыку, бо нарацівы тут будуюцца крыху па-іншаму.

Калі ўжо добра сцямнела, пачалася дэманстрацыя кінастужак. Гледачы ізноў пабачылі родныя краявіды і вельмі знаёмых людзей. Самі фільмы былі адметныя сваёй якасцю й прафесыйнасцю здымак. Пасля заканчэння ўдзельнікі яшчэ раз падзякавалі Максіму Шведу і арганізатарам кінапрагляду за цудоўны вечар нядзелі.

Міхась Чаропка, bielarus.info

ВЫЦІНАНКА, БЕЛАРУСКІЯ ЛЯЛЬКІ І ЛЯВОН ВОЛЬСКІ НА СВЯТКАВАННІ ДНЯ РЫГІ

Сёлета беларуская дыяспара Латвіі ўпершыню ўзяла ўдзел у штогадовым Дні Рыгі. Падчас свята беларусы размясцілі свой стэнд на Ратушнай плошчы.

Арганізацыяй удзелу ў мерапрыемстве займалася Асацыяцыя беларусаў Латвіі "Суполка" сумесна з Латвійскім таварыствам беларускай культуры "Світанак" пры падтрымцы Дацкага культурнага інстытута ў Эстоніі, Латвіі і Літве.

Каб пазнаёміць латвійцаў з традыцыйнай народнай творчасцю і дзеля папулярызацыі беларускай культуры дыяспара зладзіла майстар-класы па вырабе "выцінанкі" – мярэжаў, выразаных з паперы з дапамогай нажніц, і лялек-абярэгаў "Жаданніца". Вялікім попытам наведнікаў карысталася майстэрня па жывапісе акрылам на шоперах. Кіравала ёй

сучасная беларуская мастачка і ілюстратарка Вольга Якубоўская, вядомая па серыі "Коцікі Свабоды".

Цікавасць гасцей выклікала распрацаваная чальцамі "Суполкі" настольная гульня на падабенства беларускіх і латышскіх слоў і аквагрым з узорамі беларускага нацыянальнага арнаменту.

Са сцэны на Ратушнай плошчы ад імя беларускай дыяспары горад павіншавалі беларускі рок-музыкант Лявон Вольскі і латышскі хор "Frachori".

Прыемнай нечаканасцю было сумеснае выкананне нефармальнага гімна Беларусі "Тры чарапахі" і версіі "харавога гімна" Латвіі Saule, Pērkons, Daugava на беларускай мове як сімвалу падтрымкі Латвіяй Свабоднай Беларусі.

Падчас святкавання Дня народзінаў Рыгі на стэнд да беларусаў завіталі пасол Латвіі ў Беларусі Эйнарс Семаніс, віцэ-мэр Рыгі Лінда Озала, кіраўнік аддзела міжнароднага супрацоўніцтва Рыжскай думы Галіна Букоўска, кіраўнік Асацыяцыі нацыянальных культурных таварыстваў Латвіі Рафі Хараджанян, кіраўнік арганізацыі беларускіх мастакоў у Латвіі "Маю гонар" Вячка Целеш, сябра Беларускага дома ў Эстоніі і прадстаўнік Офіса Святланы Ціханоўскай у Эстоніі і Латвіі Віталь Малчанаў і сябра Прэзідыуму Рады БНР Алесь Чайчыц.

novychas.online

навіны

БЕЛАРУСЫ ВАРШАВЫ ПРАЙШЛІ МАРШАМ У ГАДАВІНУ ПРАТЭСТАЎ

Беларусы Варшавы ў гадавіну пратэстаў прайшлі маршам па вуліцах польскай сталіцы. Гэтым разам стартавай кропкай было абранае незвычайнае для беларускіх маршаў месца, бо раней усе маршы праходзілі выключна на заходнім беразе Віслы. Гэты ж марш пачаўся ад Кафедральнай базылікі святых Міхаіла і Фларыяна. Першая частка маршу праходзіла па мосце Шлёнска-Дамброўскім праз Віслу ў бок Замкавай плошчы. У гэты дзень людзі ўспамінаюць, як гэта было тры гады таму, калі вось такія маршы праходзілі па ўсёй краіне, аналізуюць вынікі, што атрымалася, а што не, і рыхтуюцца да новай магчымасці змяніць усё ў Беларусі.

З Замкавай плошчы калона з некалькіх сотняў беларусаў пайшла ў бок помніка Каперніку, дзе адбылася асноўная частка мерапрыемства на якой выступілі з прамовамі палітыкі, актывісты, а таксама адбыўся невялічкі канцэрт. Сярод выступоўцаў былі і прадстаўнікі польскіх уладаў. Падзеі 2020 года і тое, што адбываецца зараз, пракаментаваў прадстаўнік Аб'яднанага пераходнага кабінета Павел Латушка, які нагадаў Аляксандру Лукашэнку, што ніякая старонка беларусамі не перагорнутая.

radiounet.fm

БАТУМСКІЯ БЕЛАРУСЫ ЎЗГАДАЛІ ПАДЗЕІ 2020 ГОДА

Больш за сотню беларусаў, што жывуць у грузінскім Батумі, узялі ўдзел у акцыі – перформансе на Плошчы Еўропы. Перформанс быў у тым, каб напісаць прозвішчы беларускіх палітзняволеных і выкласці іх у выглядзе абрысаў Беларусі.

Правядзенню акцыі троху перашкодзіў дождж, аднак актывісты здолелі напісаць больш за 1500 прозвішчаў беларускіх палітзняволеных.

Сяргей Апановіч, racyja.com

I STAND WITH BELARUS – 2023

Беларусы Манрэаля правялі сустрэчу з нагоды гадавіны выбараў 2020 года.

Тры гады таму наша жыццё змянілася. Нікога з нас не пакінулі абыякавамі выбары і трагічныя падзеі, якія здарыліся пасля. Мы з болем у сэрцах назіраем за хунтай, якая рэпрэсуе беларусаў і дапамагае расейскаму агрэсару ў вайне супраць Украіны. У нашай краіне зараз больш за 1500 палітвязняў.

belarusians.ca

навіны

МАРШ ГОДНАСЦІ І СПРАВЯДЛІВАСЦІ Ў ВІЛЬНІ

У Вільні адбыўся марш годнасці і салідарнасці беларусаў. Ён быў прысвечаны трэцяй гадавіне пачатку масавых пратэстаў у Беларусі пасля фальсіфікацый на прэзідэнцкіх выбарах і распачатага рэжымам гвалту.

Гэтым мерапрыемствам 9 жніўня больш за тысячу беларусаў выказалі салідарнасць і падтрымку беларускаму народу, які змагаецца за свабоду, дэмакратыю і правы чалавека.

Напачатку на Кафедральнай плошчы адбыўся міттынг, дзе выступілі прадстаўнікі дэмакратычнай супольнасці на чале са Святланай Ціханоўскай:

– 2020 год – гэта быў дзень амаль упэўненасці, што вось перамены, вось яны на парозе. Прайшоў год, было цяжка, але гэтая надзея, што вось-вось…, яна анікуды не знікла. Тры гады прайшло, і сёння я адчуваю больш болю за тое, што мы не змаглі тады; за тое, што пакутуюць нашыя родныя ў турмах. Аднак я ўсё адно поўная ўпэўненасці ў беларусах, у тым, што мы вернемся. Я не ведаю, калі, я не магу даваць такія прагнозы. Але я бачу, што перад намі цяжкі шлях. Колькі ён зойме – я не ведаю.

Прыйшлі падтрымаць беларусаў і літоўскія палітыкі. Як кажа Эмануэліс Зінгерыс, усё жыццё яны чакалі беларусаў у Еўрасаюзе:

– Штогод сустракаю дзень вашай незалежнасці. Чакаю, што вы скінеце гэты прыгнёт, гэтых пачвараў са сваіх плячэй і станеце нармальнымі еўрапейскімі людзьмі. Бо мы разумеем, што вы не расейцы, што вы еўрапейцы. Вас спрабуюцьператварыць у савецкіх расейцаў, але ў іх не ўдасца.

Шлях маршу годнасці і салідарнасці палягаў ад Кафедральнай плошчы да беларускай амбасады. Ля гэтага будынку мітынгоўцы выступілі з прамовамі, завязалі стужкі ў выглядзе бел-чырвона-белага сцяга на плот амбасады і запалілі свечкі каля фотаздымкаў загінулых ад рэжыму.

racyja.com

БЕЛАРУСЫ ІТАЛІІ ЗГАДАЛІ ПАДЗЕІ 2020 ГОДА

Беларуская супольнасць, што жыве ў Італіі, згадала падзеі жніўня 2020 года. Акцыі адбываліся ў розных гарадах гэтай краіны.

Пра акцыі распавяла прадстаўніца “Народнай амбасады” ў Італіі Юлія Юхно:

– Мы адзначалі даволі-такі маштабна. У горадзе Бергама мы вывесілі наш нацыянальны сцяг, гэта быў адзіны горад у Італіі, дзе вывесілі сцяг. Мы размаўлялі з многімі мэрамі і адміністрацыямі. Нам адказвалі, што гэта неафіцыйны сцяг, таму вывешваць яго яны не могуць. Мэр Бергама пайшоў насустрач.

Яна кажа, што беларускія акцыі адбываліся таксама і ў іншых гарадах Італіі:

– У двух гарадах былі падсвечаныя будынкі – гэта Сіена, Асацыяцыя беларусаў у Італіі, атрымалі дазвол таксама ў Балонні. Гэта тры такія мерапрыемствы. Таксама мы зрабілі маніфестацыю ў Фларэнцыі, тут нас падтрымалі прафсаюзы, як заўсёды, і, канешне, як заўсёды, гэта былі беларусы, якія жывуць у Фларэнцыі, якія жывуць у Рыме.

Паводле слоў Юліі Юхно, цяпер у Італіі жыве каля 10 тысяч беларусаў, якія расцярушаныя па ўсёй краіне. Аднак беларускія акцыі прымеркаваныя да значных гістарычных датаў збіраюць вялікую колькасць беларусаў пад нацыянальнымі бел-чырвона-белымі сцягамі.

racyja.com

навіны

МІТЫНГ У НЬЮ-ЁРКУ Ў ДЗЕНЬ САЛІДАРНАСЦІ З БЕЛАРУССЮ

У сераду 9 жніўня 2023 года перад штаб-кватэрай ААН на Манхэтане прайшоў мітынг, супольна арганізаваны Беларуска-Амерыканскім Згуртаваннем "Пагоня", Беларуска-Амерыканскім Задзіночаннем (БАЗА) і Аб'яднаннем беларусаў у Амерыцы (АБА).

Мітынг быў прысвечаны адзначэнню трэцяй гадавіны масавых пратэстаў у Беларусі супраць фальсыфікацыі вынікаў прэзідэнцкіх выбараў, якія адбыліся ў жніўні 2020 года.

Тры гады прайшло, як народ Беларусі ўзняўся бараніць свой дэмакратычны выбар. Сотні тысяч беларусаў, беспрэцэдэнтная колькасць людзей, якія раней не цікавіліся палітыкай, выйшлі на плошчы і вуліцы вялікіх і малых гарадоў краіны. Цяпер мы адзначаем гэтую і велічную, і трагічную падзею, і патрабуем спыніць рэпрэсіі і пераслед у Беларусі, катаванні й забойствы, спыніць суўдзел у злачынствах агрэсіўнай Расеі, патрабуем свабоды для ўсіх палітзняволеных у Беларусі.

Напачатку імпрэзы выступіў старшыня Беларуска-Амерыканскага Згуртавання "Пагоня" сп. Віталь Зайка. Ён падзякаваў прысутным за ўдзел у мітынгу. "Менавіта тры гады спаўняецца сёння з часу найвялікшага ўздыму беларусаў, калі людзі падняліся бараніць свае правы і свой дэмакратычны выбар. На жаль, справа, пачатая гэтым уздымам, прыход да ўлады кіраўніцтва, якое было б законна абраным, пакуль не завяршылася перамогай. Вялізарная энэргія і спадзяванні людзей не былі належна скарыстаныя і скіраваныя на ўсталяванне дэмакратыі ў Беларусі. Але тая энэргія не знікла, не расцерушылася, і рэжыму не ўдалося зламаць волю народу да свабоднай, дэмакратычнай, сапраўды незалежнай і сапраўды беларускай дзяржавы. Беларускія людзі працягваюць змагацца як на Бацькаўшчыне так і за яе межамі, яны пашыраюць дапамогу палітзняволеным і іхным сем'ям, яны працуюць на тое, каб на Бацькаўшчыне ўсталявалася дэмакратыя і законнасць".

Прамоўца зачытаў спіс беларусаў, што загінулі, баронячы будучыню сваёй краіны, і першым ў гэтым спісе стаіць імя забітага падчас пратэстаў Аляксандра Тарайкоўскага. "Мы не ведаем, колькі яшчэ жыццяў забярэ гэтае змаганне, колькі людзей у турмах і лагерах знаходзяцца цяпер на мяжы жыцця і смерці, каб пасля загінуць як Вітольд Ашурак, Макалай Клімовіч і Алесь Пушкін. Але ўсе гэтыя людзі не забытыя, усе, хто знаходзіцца за кратамі, мусяць быць пад нашай пільнай увагай і дапамогай, каб іх не напаткаў трагічны лёс. Мы мусім яднацца і працаваць на агульную справу набліжэння свабоды ў Беларусі".

Затым слова ўзяла сп. Ганна Шарко. Яна прывітала прысутных і распавяла пра важнасць падзеяў 2020 года, выказала горыч з-за таго, што ўжо тры гады ў Беларусі працягваюцца і ўзмацняюцца рэпрэсіі, што тысячы людзей мусілі пакінуць Бацькаўшчыну і шукаць бяспекі і нармальнага жыцця на чужыне. Мы ў вольным свеце павінны дапамагаць сваім братам і сёстрам, што цяпер знаходзяцца за кратамі, мы мусім шукаць адзінства і салідарнасці, каб перамагчы ў нялёгкім змаганні за свабоду і дэмакратыю.

Сп. Ганна Сурмач падкрэсліла, што падзеі жніўня 2020 года – гэта і велічная, і трагічная памяць. Той беспрэцэдэнтны па сіле ўздым мог бы прывесці да перамогі, але шанцы, якія паўсталі ў тыя дні, не былі належна скарыстаныя. Таму мы мусім помніць герояў, што заплацілі жыццём і свабодай за набліжэнне перамогі, але таксама мусім аналізаваць і планаваць справы так, каб не паўтараць памылак. Мы павінны працягваць сваё змаганьне да перамогі, каб нашыя ахвяры не былі дарэмнымі.

Затым сп. Ілля, малады чалаве, што ўзяў удзел у мітынгу, прывітаў прысутных і падкрэсліў, што пасля падзеяў 2020 года беларусы не могуць і не маюць права сядзець склаўшы рукі, ім неабходна аб'ядноўвацца і пашыраць грамадскую працу, асабліва ў беларускіх суполках і грамадах у замежжы. "Вельмі радасна бачыць, што сярод нас столькі маіх раўналеткаў, столькі моладзі. Гэта надае надзеі й веры ў нашу перамогу. Мы можам і павінны перамагчы!"

Прысутныя трымалі беларускія нацыянальныя сцягі і плакаты, выгукалі лозунгі "Беларусь – ТАК! Лукашэнка – НЕ!", "Спыніць катаванні і забойствы ў Беларусі!", "Свабоду палітвязням у Беларусі!".

Віталь Зайка, bielarus.info

ЛІСТЫ БЕЛАРУСКІМ ПАЛІТВЯЗНЯМ З ЭСТОНІІ

Карэспандэнцыі за краты да тых, хто праходзіць у Беларусі па крымінальных палітычна матываваных справах, надалей дасылаюць беларусы Эстоніі.

З гэтай мэтай прыкладна раз на месяц беларусы збіраюцца разам, – распавяла прадстаўніца беларускай дыяспары Ірына Шпак:

– Пра найбліжэйшыя планы магу нагадаць тое, што ў наступны аўторак у жніўні мы сустракаемся дыяспарай і працягваем пісаць разам лісты і падпісваць паштоўкі. Паспрабуем павітаць усіх тых, у каго дзень народзінаў у жніўні, хоць нейкую колькасць.

Беларуска Ірына Шпак дадала, што таксама ў напісанне лістоў да беларускіх палітвязняў часам ангажуецца мясцовае насельніцтва. Але тэма Беларусі ўсё ж для іх застаецца не такой актуальнай.

racyja.com

навіны

Актывістка з Бельгіі: БЕЛАРУСЫ НЕ ЗДАЛІСЯ, І ІМ НЕ ЎСЁ АДНО, ШТО АДБЫВАЕЦЦА НА РАДЗІМЕ

Збірацца і ўздымаць беларускую тэму нягледзячы на летні перыяд працягваюць беларусы ў Бельгіі.

У прыярытэце – наяўнасць палітвязняў у Беларусі, – распавяла беларуска Марына Леваценка:

– Галоўная тэма – гэта заўсёды быць разам. Нияк аб'ядноўвацца. Ствараць суполкі, што сапраўды могуць працаваць на карысць. І таму тое, што прайшоў Дзень салідарнасці і беларусы выйшлі ў 42-х гарадах больш чым у 22-х краінах, сведчыць аб тым, што беларусы ёсць, што яны не здаліся, і што ім не ўсё адно, што адбываецца на іхнай гістарычнай радзіме.

Марына Леваценка дадала, што беларусы Бельгіі таксама надалей працягваюць пісаць лісты да палітвязняў. Паколькі ведаюць, што частка з іх усё ж даходзіць да адрасатаў.

racyja.com

У ЦЮРЫХУ ПРАЙШОЎ ЛАНЦУГ САЛІДАРНАСЦІ З БЕЛАРУССЮ

Сярод іншых, у ім узялі ўдзел былыя палітзняволеныя Ганна Баран і Іван Андрушойць, сябры беларуска-швейцарскага аб'яднання RAZAM, праваабаронцы Libereco.

racyja.com паводле t.me/viasna96

Аляксандр Адамковіч: ТАВАРЫСТВА НЕ СТАІЦЬ НА МЕСЦЫ, А РАЗВІВАЕЦЦА

Таварыства беларускай культуры ў Літве было створана ў Літоўскай Рэспубліцы ў 1989 годзе. Першапачатковая і галоўная мэта ТБК – адраджэнне, захаванне і развіццё беларускай культуры ў Літве. За мінулы час арганізацыя правяла сотні культурных мерапрыемстваў.

– Лета ўжо заканчваецца, ужо можна сказаць, што адбывалася з Таварыствам, якія імпрэзы. Ці здзейснілася тое, што планавалася?

– Лета прайшло не так ужо бясследна. Зрабілі вандроўку на радзіму Багушэвіча, вярнулі шыльду Багушэвічу на бібліятэку Багушэвіча ў Савічунах – каля той вёскі ён нарадзіўся. У 2018-м рабілі рамонт, шыльду знялі і не вярнулі. Але дзякуючы новаму мэру Віленскага раёна Роберту Духневічу, якога цяпер абралі, ён паспрыяў вяртанню гэтай шыльды на будынак бібліятэкі. І вось ізноў на Савічунах усе ведаюць, што ля іх нарадзіўся Францішак Багушэвіч. Вось такая наша праца. Зараз ізноў паедзем у вандроўку па Літве, і робім мастацкія пленэры.

– А што цяпер адбываецца з Таварыствам? Ці прыходзяць новыя людзі, штосьці адбываецца?

– Я б сказаў, што прыходзілі некалькі новых людзей, што актыўна далучаюцца. Калі яшчэ год назад нешта нічога не адбывалася, то ў гэтым годзе прыйшлі новыя людзі, дапамагаюць. І валанцёры на пленэры з'явіліся, і так ёсць людзі, што актыўна дапамагаюць. Таму Таварыства не стаіць на месцы, а пакрысе развіваецца.

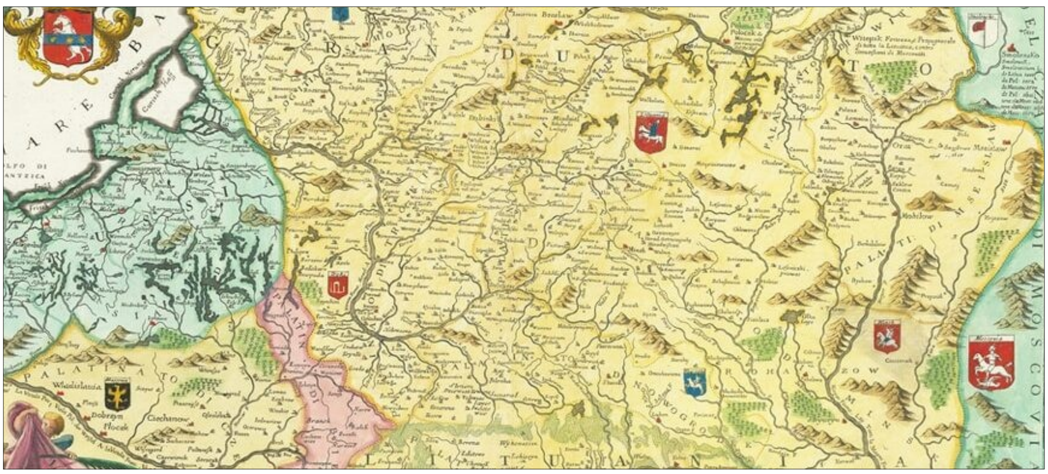
– Цяпер адбываецца пленэр беларускіх мастакоў, што малююць Вільню. І пленэр прысвечаны юбілею Вільні. А ці запланаваныя нейкія выставы, што ў выніку будзе?

– Якраз першая выстава запланаваная з першага верасня, акурат у будынку мэрыі Віленскага раёна. Гэта першая пленэрная выстава, таму неўзабаве, фарбы не паспеюць высахнуць, ужо будзе выстава.

– А ці ёсць нейкі рытуал ці традыцыя адкрыцця пленэра?

– Традыцыя такая, што адкрыццё пад адкрытым небам на вулачках Вільні. Звычайна было каля дошкі Францішку Скарыну, сёлета было ў дворыку былой Віленскай беларускай гімназіі. Хаця і ў 2018, 2019-м пленэр адкрывалі там у дворыку. Таму гэта становіцца традыцыяй. Вельмі важна, што гэтым пленэрам цікавяцца літоўскія палітыкі. Быў дэпутат літоўскага сойму, што ўзначальвае камісію за дэмакратычную Беларусь і камісію замежных справаў Літвы, быў дарадца мэра Віленскага раёну, была дарадца еўрапейскага парламентара – багата палітыкаў высокага рангу прыйшлі на адкрыццё пленэра.

Алесь Аркуш, racyja.com

спадчына

Заява Рады БНР: Вялікае Княства Літоўскае – супольная спадчына сучасных беларусаў і літоўцаў

Рада Беларускай Народнай Рэспублікі з насцярогай назірае за спробамі справакаваць раскол паміж беларусамі і літоўцамі вакол тэмы інтэрпрэтацыі гісторыі і спадчыны Вялікага Княства Літоўскага.

Рада БНР падкрэслівае, што любы публічны канфлікт між беларусамі і літоўцамі ёсць перадусім выгодны нашым супольным ворагам – дыктатарскай пуцінскай Расеі, а таксама яе сатэліту, рэжыму А. Лукашэнкі ў Беларусі, які займаецца прасоўваннем расейска-савецкага каляніяльнага ідэалягічнага і псэўдагістарычнага наратыву, варожага да спадчыны Вялікага Княства Літоўскага, і мэтанакіравана займаецца русіфікацыяй Беларусі, у тым ліку польскай і літоўскай меншасцяў.

Нашыя супольныя ворагі, некаторым з якіх продкі цяперашніх літоўцаў і беларусаў супрацьстаялі стагоддзямі, зацікаўленыя ў тым, каб гэткія канфлікты выходзілі за межы канструктыўнай акадэмічнай, экспертнай і грамадскай дыскусіі і прыводзілі да ўзаемных абразаў і крыўдаў, шкодзячы шматсотгадовым добрасуседскім стасункам паміж народамі цяперашніх Беларусі і Літоўскай Рэспублікі. Рада БНР нагадвае пра мінулыя спробы Масквы пасварыць беларусаў і літоўцаў у пачатку 90-х гадоў, каб перашкодзіць працэсу аднаўлення незалежнасці Літоўскай Рэспублікі, які віталі і падтрымлівалі беларускія дэмакратычныя сілы – акурат тыя, чыя ідэнтычнасць абапіралася на памяць пра Вялікае Княства Літоўскае. У студзені 1991 года сотні беларусаў прыехалі ў Вільню і сталі побач з літоўцамі, абараняючы парламент Літоўскай Рэспублікі і права літоўцаў на незалежнасьць.

Вялікае Княства Літоўскае было ўтворанае, будавалася і існавала як вынік шчыльнага ўзаемадзеяньня балцкіх, усходнеславянскіх і заходнеславянскіх культураў і народаў. У бітвах пад Грунвальдам, Оршай, Сініх Водах, плячо да пляча супраць знешніх ворагаў на роўных ваявалі харугвы з Менску і Вільні, Навагрудку і Трокаў, Віцебску і Коўна і іншых гарадоў.

Спробы аспрэчыць права любога з нашых народаў называць сябе спадкаемцамі Вялікага Княства Літоўскага і лічыць гістарычную Літву сваёй дзяржаваю ёсць гістарычна беспадстаўнымі, заведама дэструктыўнымі і граюць на руку толькі і выключна агрэсіўным рэжымам Лукашэнкі і Пуціна.

Рада БНР канстатуе, што спадчына Вялікага Княства Літоўскага сталася падмуркам для нацыянальнай ідэнтычнасці як сучасных беларусаў, так і сучасных літоўцаў. Для абодвух нашых народаў гістарычная Літва – залаты век дзяржаўнасці. У прыватнасьці, на Вялікае Княства Літоўскае як этап беларускага дзяржаўнага будаўніцтва ўскосна спасылаюцца як Устаўныя граматы БНР, так і Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь 1994 года.

Рада БНР адзначае, што нашыя народы маюць пазітыўны досвед мірнага і добрасуседскага абыходжання з супольнай гісторыяй. Прыкладам такога можа служыць супольнае перапахаванне паўстанцаў 1863-1864 гадоў, якое было выдатна праведзенае ўладамі Літоўскай Рэспублікі ў 2019 годзе і дзе прысутнічалі прадстаўнікі Літоўскай Рэспублікі, Польшчы і Беларусі – усіх краінаў, дзе шануецца гераічны подзвіг нашых землякоў-паўстанцаў, якія загінулі за нашую і вашую свабоду. Рада БНР вітае дзейнасць у Літоўскай Рэспубліцы беларускіх палітычных, культурніцкіх і навучальных установаў, якая не была б магчымая без падтрымкі з боку ўладаў Літоўскай Рэспублікі. За гэтую падтрымку беларусы заўсёды будуць удзячныя, і яна як нішто ўмацоўвае доўгатэрміновае беларуска-літоўскае добрасуседства.

У гэтай сувязі Рада БНР засцерагае палітыкаў і лідараў грамадскай думкі як Беларусі, так і Літоўскай Рэспублікі ад агрэсіўнай і дэструктыўнай узаемнай рыторыкі пры абмеркаванні тэмы інтэрпрэтацыі гісторыі Вялікага Княства Літоўскага, каб гэтая аднолькава адчувальная для беларусаў і літоўцаў тэма не рабілася інструментам маніпуляцый і правакацый з боку нашых агульных ворагаў.

Рада БНР заклікае гісторыкаў Беларусі і Літоўскай Рэспублікі да фармулявання ўзважанага погляду на складаную і шматгранную гісторыю Вялікага Княства Літоўскага, які б грунтаваўся на фактах, адкідаў нацыяналістычны падтэкст і прадугледжваў супольныя інтэрпрэтацыі, якія паважалі б пачуцці як беларусаў, так і літоўцаў, і паважаў тую ролю, якую памяць пра Вялікае Княства Літоўскае адыграла ў пабудове сучасных беларускай і літоўскай нацыяў.

Рада БНР падкрэслівае, што Вялікае Княства Літоўскае ёсць супольнай спадчынай і супольнай каштоўнасцю беларусаў і літоўцаў, якая павінна яднаць нашыя народы, але не падзяляць іх.

radabnr.org

Беларускі каляндар памятных дат на верасень 2023 года

1 верасня
- 170 гадоў таму, у 1853-м, нарадзіўся Міхал Федароўскі, этнограф, археолаг. Памёр у 1923-м.

2 верасня
- 75 гадоў таму, у 1948-м, у Лювене ўтворана Згуртаванне Беларускіх Ветэранаў. Старшыня Барыс Рагуля.
- 25 гадоў таму, у 1998-м, памёр Мікола Гайдук, пісьменнік.

3 верасня
- 45 гадоў таму, у 1978-м, памёр Пётр Татарыновіч, святар, літаратар, выдавец, дзеяч эміграцыі ў Італіі і Ватыкане.

4 верасня
- 130 гадоў таму, у 1893-м, нарадзіўся Юзюк Фарботка, паэт. Памёр у 1956-м.

6 верасня
- 120 гадоў таму, у 1903-м, нарадзіўся Мікалай Дварэцкі, паэт. Памёр у 1988-м.
- 150 гадоў таму, у 1873-м, памёр Яўстах Тышкевіч, адзін з заснавальнікаў беларускай навуковай археалогіі.

10 верасня
- 130 гадоў таму, у 1893-м, нарадзіўся Аляксандр Ляўданскі, археолаг. Расстраляны ў 1937-м.

11 верасня
- 155 гадоў таму, у 1868-м, памёр Рамуальд Зянькевіч, этнограф, археолаг.

14 верасня
- 100 гадоў таму, у 1923-м, нарадзіўся Янка Баран, дзеяч эміграцыі ў Канадзе. Памёр у 2004-м.

15 верасня
- 375 гадоў таму, у 1648-м, забіты Афанасій Філіповіч, царкоўны дзеяч. Кананізаваны як праваслаўны святы.
- 110 гадоў таму, у 1918-м, нарадзіўся Уладзіслаў Салавей, душпастыр беларускіх каталікоў і грэка-каталікоў у Нямеччыне. Памёр у 1974-м.

16 верасня
- 85 гадоў таму, у 1938-м, расстраляны Іосіф Мацюкевіч, мовазнавец.

18 верасня
- 25 гадоў таму, у 1998-м, памёр Віктар Шымук, пісьменнік.

20 верасня
- 120 гадоў таму, у 1903-м, нарадзілася Наталля Арсеннева, паэтэса, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і ЗША. Памерла ў 1997-м.

21 верасня
- 105 гадоў таму, у 1918-м, нарадзіўся Фёдар Янкоўскі, мовазнавец. Памёр у 1989-м.

24 верасня
- 130 гадоў таму, у 1893-м, нарадзілася Паўліна Мядзёлка, актрыса. Памерла ў 1974-м.

25 верасня
- 110 гадоў таму, у 1913-м, нарадзіўся Сяргей Грахоўскі, пісьменнік. Памёр у 2002-м.

28 верасня
- 195 гадоў таму, у 1828-м, нарадзіўся Вацлаў Пшыбыльскі, адзін з кіраўнікоў паўстання 1863–1864 гг., літаратар. Памёр у 1872-м.
- 70 гадоў таму, у 1953-м, загінуў Базыль Камароўскі, пісьменнік, дзеяч эміграцыі ў Нямеччыне і Канадзе.

Беларусы ў свеце
№ 8 (255), жнівень 2023
Інфармацыйны бюлетэнь
Супольнасць беларусаў
свету "Бацькаўшчына"

Распаўсюджваецца на правах унутранай дакументацыі.
Меркаванні аўтараў могуць не супадаць з думкай рэдакцыі.

Адказныя за нумар –
Н. Шыдлоўская,
А. Макоўская

Наклад 250 асобнікаў

zbsb.info e-mail: zbsb.minsk@gmail.com